

Stockholm 2007-08-30

Till:
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Fleminggatan 4
104 20 Stockholm

Yttrande om förslag till Stockholms miljöprogram 2007-2010

Remissyttrande från Naturskyddsföreningen i Stockholms län och Stockholms Naturskyddsförening (föreningarna) angående förslag till "Stockholms miljöprogram 2007-2010, övergripande mål och riktlinjer".

I yttrandet börjar föreningarna med övergripande synpunkter på förslaget för att sedan övergå till de specifika målen.

Övergripande synpunkter

Mätbara mål och åtgärder saknas

Föreningarna anser att det är alldeles för få mätbara mål. I Många gånger känns det som att läsa en miljöpolicy för ett företag, dvs det säger egentligen ingenting om de konkreta målen och åtgärderna. Staden har en genuin kunskap genom sin gedigna miljöövervakning och bör använda den för att sätta upp konkreta och kvantifierbara mål. Detta för att mäta om utfallet stämmer överens med målen. Det är brukligt att miljöprogram går igenom mål och åtgärdsprogram. Visserligen ska de enskilda förvaltningarna och bolagen sätta upp sina egna mål och konkreta åtgärder, vilket i sig känns oroväckande skakigt, men för att detta angreppssätt ska fungera så krävs det övergripande, konkreta och mätbara mål med tillhörande åtgärder som dessa kan förhålla sig till.

Hur målen ska följas upp framgår inte. Hur de kommunövergripande målen ska följas upp när flera olika nämnder och styrelser ska bidra till arbetet klargörs inte heller, eller hur nämnder/styrelser ska samarbeta. På kommunnivå ska målen vara styrande men på nämnd och styrelsenivå vägledande. Eftersom det är den operativa nivån som genomför arbetet bör miljöprogrammet vara styrande på alla nivåer/inom alla sektorer.

Programperiod bör påbörjas 2008

Vi ser det som svårt att påbörja programperioden 2007 om programmet inte är beslutat/antas förrän tidigast till hösten 2007. Detta för att man måste känna till utgångsläget för att sedan kunna utvärdera resultat. Programperioden borde därför börja 2008. Föregående program är visserligen utvärderat men ska gälla tills det nya är antaget. Alternativt sätta in stora resurser för att värdera dagsläget.

Naturskyddsföreningen i Stockholms län

Kansli
Norrbackagatan 80
113 41 Stockholm

Telefon & e-post
Tel: 08-644 52 70
kansli.stockholm@naturskyddsforeningen.se

Hemsida
www.stockholm.snf.se
kansli.stockholm@naturskyddsforeningen.se

Plusgiro & org.nr
82 26 63 - 1
80 20 16 - 31 38

Tydligare indikatorer krävs

Att de föreslagna indikatorerna (tidigare nyckeltalen) endast är preliminära är ett stort problem. Indikatorerna är centrala för arbetet och borde ges stort utrymme för värdering, diskussion och synpunkter. Tiden är kort särskilt om programperioden ska vara från 2007 - först ska de fastställas och därefter ska dagens tillstånd för var och en värderas. Indikatorerna bör vara bindande liksom målen, för stadens arbete då det är indikatorerna som ska mätas.

Lagkrav självklara

Miljöprogrammet borde inte innehålla det som är lagkrav utan det utöver lagkraven. Annars skulle ju miljöprogrammet bli onödigt långt och var skulle man dra gränsen till det som inte skulle med. Om det finns sådant med som faktiskt finns i miljöbalken borde det stå särskilt att man endast har som målsättning att följa balken och inte mer, eller om det finns tolkningsutrymme i balken så att det framgår hur man i staden avser tolka balken. I vissa fall kanske det är motiverat att trycka på att staden ska följa lagen - t ex när det gäller miljö kvalitetsnormer där vi har problem idag att följa lagen.

Rådighet finns

Föreningarna anser att staden avsäger sig rådighet som den faktiskt har. I förslaget står det att *"staden har stort inflytande över trafikplanering, bebyggelsestruktur, lokalisering av olika verksamheter samt utbyggnad av gång- och cykelnät. Staden kan påverka transportbehovet och de olika transportsättens förutsättningar, t ex genom markupplåtelse, ekonomiska styrmedel, parkeringspolitik, lokala trafikföreskrifter och som ansvarig för väghållning och hamnar. Staden kan också verka för minskad dubbdäcksanvändning och nya väghållningsmetoder för att förbättra buller- och luftföroreningssituationen."* Detta visar på ett tydligt sätt vilken rådighet staden har. I de enskilda målen så visar man dock prov på att till stora delar avsäga sig denna rådighet.

Inledningen ("Vår stad är vår miljö")

Vi anser att det låter osäkert och oroväckande att man ska använda sig av ett internt webbaserat verksamhetsstöd för uppföljning och planering. Webbverktyget ska vara klart att använda i början av 2008 vilket låter orimligt då ett sådant verktyg måste vara ett helt klart och utvärderat system för alla som berörs av arbetet när programmet ska starta för att det ska kunna fungera för uppföljning. Antagligen kommer systemet att behöva justeras en hel del de närmaste åren, vilket gör det svårt för genomförande och uppföljning. Det är också svårt att se hur ett sådant verksamhetsstöd i praktiken ska kunna fungera för uppföljning av miljöstatus/tillstånd. Ett verksamhetsstöd kan kanske fungera för att styra processer på arbetsplatsen men för att beskriva tillstånd i staden verkar det trögarbetat. Vi föreslår att en särskild process tas fram för uppföljning och planering där verktyget fungerar som hjälpmedel.

Vidare, eftersom näringsliv, invånare, organisationer och myndigheter ska samverka för att uppnå målen, är det viktigt att tillstånd och arbete är genomlysigt/öppet för alla och ett internt webbaserat verksamhetsstöd är sällan tillgängligt för alla. Miljöbarometern på Stockholm stads hemsida har fungerat så att alla åtminstone kunnat följa tillståndet för indikatorerna i det gamla miljöprogrammet från år till år, i de fall indikatorerna följts upp. Då miljöarbetet enligt förslaget *"måste bedrivas ur ett samhällligt helhetsperspektiv och i samarbete med näringslivet, invånare, organisationer och myndigheter"* ställer sig föreningarna undrande till att man tagit bort de delmål som fokuserar på informationsinsatser mot medborgare.

Specifika mål

1. Miljöeffektiva transporter

Ett kraftfullt verktyg för att styra transporter är parkeringspolitik. I förslaget nämns inget om hur man vill utforma denna politik. Parkeringspolitiken antyds i förslaget spela en stor roll i men finns inte med i delmålen. Kvoten parkeringsplatser får inte öka, snarare minska. I nuvarande miljöprogram finns det ett delmål om att vägtrafiksystemets ytanspråk inte ska öka på per invånare. Detta mål omnämns i miljöbokslutet från maj i år. Man säger då att man inte följt upp målet och därför inte kunnat bedöma det. Målet bör dock finnas med i det nya programmet och det ska som i förra programmet ligga på Gatu- och fastighetsnämnden att ta fram data mha Stadsbyggnadskontoret och Utrednings- och statistikkontoret. I avsnittet står att läsa att "utan kraftfulla åtgärder kommer den nationella luftkvalitetsnormen gällande partiklar att fortsätta överskridas." Föreningarna saknar exempel på dessa kraftfulla åtgärder från stadens håll.

Miljökvalitetsnormerna när det gäller partiklar mm uppnås inte i dagsläget - detta är att inte följa lagen och delmålet borde skrivas hårdare.

Dygnsnormer/medelvärden överskrids ofta i Stockholm när det gäller kvävedioxid och partiklar - ändå står i beskrivningen bara om årsmedelvärden. Detta bör framgå/kompletteras. Delmål 1.4 är ett viktigt delmål där det krävs helhetstänkande. Målet kräver både förbättrad kollektivtrafik, cykel- och gångvägar, och säkrare (minskad olycksrisk och risk för förseningar/hinder). Men också insatser och incitament för en minskad biltrafik hjälper till att nå detta mål kräver många andra typer av. Detta skulle också ge effekt på delmål 1.6. Målet om andelen miljöfordon bör trycka mer på ökade möjligheter till produktion och distribution av biogas.

2. Giftfria varor och byggnader

I programmet står att "varor som staden köper in ska inte innehålla ämnen som listats i stadens upphandlingsguide för giftfria varor. Listorna bygger på ämnernas dokumenterade miljöfarlighet och förekomst i miljön." Problemet är att det är få ämnen som är listade som farliga (och alltså undersökta). Staden bör i större grad eftersträva att leva efter "försiktighetsprincipen". Att det under perioden ska tillkomma två bostadsprojekt med miljöprofil är naturligtvis bra. Men varför stanna vid två? För att sätta tyngd bakom en sån viljeyttring bör man ha som mål att samtliga nybyggen ska ha miljöprofil. Hammarby sjöstad nämns som modell för vilka erfarenheter man ska använda sig av. Det är dock viktigt att man använder sig av både de goda och de dåliga erfarenheterna. Sjöstaden blev inte alls som man tänkt sig. Bland saker som gick snett var; Energieffektivisering och förnybara energikällor, parkeringsnormen skulle vara 0,3 men blev 0,6, knappt någon individuell mätning av energiförbrukningen, mögel. Varför detta hände är en intressant fråga. En anledning kan vara förhållandet mellan de politiska aktörerna och byggföretagen. Föreningarna ser fram emot en grundlig analys av hela processen för Hammarby Sjöstad.

3. Hållbar energianvändning

Staden bör verka för individuella energimätare för elförbrukning, värme och varmvatten installeras i flerfamiljshus. Detta för att man då som boende får en direkt koll på sin energiförbrukning. Föreningarna vill att arbetet med nya riktlinjer för arbetet mot växthusgaser som ska tas fram under 2007-2008 ökar i takt. I förslaget sägs att staden ska verka för att utsläppen av växthusgaser minskar men det nämns inget om hur detta ska gå till.

4. Hållbar användning av mark och vatten

Föreningarna saknar uppgifter om hur kompensationer för mark- och vattenområden ska gå till. Vi efterfrågar en tydlig policy och metodutveckling för detta område. Ett projekt för att ta fram detta påbörjades för ett antal år sedan men har nu helt stoppats. Föreningarna anser att detta projekt snarast bör återupptas. En bärande grundtanke bör då vara att en kompensation ska vara att motsvarande naturtyper skapas och helst i närområdet. Man bör också få till bra statistik för genomförda kompensationsåtgärder.

I begreppet "*Särskilt värdefulla mark- och vattenområden*" bör även inkluderas naturmark för friluftsliv, rekreation, hälsa, ekologiska tjänster och pedagogik. Detta nämns i inledningen av avsnittet men finns inte med i delmålen. Som exempel på bättre nyttjande av ekologiska tjänster kan nämnas minskad bräddning genom ökad grundvattenbildning, förbättrad vattenkvalitet genom lokalt omhändertagande av dagvatten etc. Ytterligare exempel på värdefulla områden är spridningsvägar, kärnområden och livsmiljöer för skyddsvärda arter. Stadens negativa påverkan på områden utanför staden bör minska, där har staden "rådighet" t ex till viss del för tillståndet i Östersjön. Miljökvalitetsnormer för vatten är under utarbetande vilket gör att det bör finnas med ett mål som tydligt visar att dessa ska uppnås.

5. Miljöeffektiv avfallshantering

Målet om mängden avfall från stadens verksamheter bör preciseras med en mängd, t ex 15 %. Dessutom kan staden verka för att även boende, företag etc. minskar mängden avfall, även om inte direkt rådighet finns kan staden påverka genom insatser, information och förbättrade återvinningsmöjligheter t ex.

Mårten Wallberg, ordförande
Naturskyddsföreningen i Stockholms län

Jeanette Flodqvist
Stockholms Naturskyddsförening